

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

ISSN 2522-1736
ISSN Online 2663-4902

ICV 2018: 72.46

Міністерство освіти і науки України

Ніжинський
державний університет
імені Миколи Гоголя

Наукові записки

Психолого-педагогічні
науки

№ 2

Ніжин – 2020

УДК 159.9(05)"540.3"+37(05)"540.3"
НЗ4

НАУКОВІ ЗАПИСКИ
Ніжинського державного університету
імені Миколи Гоголя

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор: Турчин Тамара Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, початкової освіти та освітнього менеджменту Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.

Відповідальний секретар: Новгородська Юлія Григорівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки початкової освіти та освітнього менеджменту Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.

Члени редколегії:

Маноліс Дафермос, доцент кафедри психології Критського університету (Ретимно, Греція);

Савченко Регіна Анатоліївна, доктор педагогічних наук, професор кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова;

Василенко Людмила Михайлівна, доктор педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики музичної освіти та хореографії Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького;

Бурназова Віра Володимирівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики навчання мистецьких дисциплін, заступник декана з навчально-методичної роботи факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв Бердянського державного педагогічного університету;

Киричок Інна Іванівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, початкової освіти та освітнього менеджменту Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя;

Сватенкова Тетяна Іванівна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної та практичної психології Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.

Збірник включено до переліку наукових видань, публікації яких зараховуються до результатів дисертаційних робіт з педагогіки (Затверджено наказом МОН України від 07.10.2016 р. № 1222).

ISSN 2522-1736

ISSN Online 2663-4902

Рекомендовано Вченою радою Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.
Протокол № 13 від 11.06.2020 р.

Наукові записки. Серія "Психолого-педагогічні науки" (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя) / за заг. ред. Т. М. Турчин. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2020. № 2. 170 с.

Адреса видавництва: вул. Воздвиженська, 3^А, м. Ніжин, Чернігівська обл.,
Україна, 16600.
Тел.: (04631) 7-19-72
E-mail: vidavn_ndu@ukr.net, www.ndu.edu.ua

Адреса сайту журналу
у друкованій версії: <http://knp.ndu.edu.ua/index.php/nz/>

Верстка та макетування – **О. В. Борщ**
Літературне редагування – **О. М. Лісовець**

Підписано до друку
Гарнітура Arial
Замовлення №

Формат 60x84/8
Обл.-вид.арк. 14,21
Ум. друк. арк. 20,01

Папір офсетний
Тираж 100 пр.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2137 від 29.03.05 р.

НДУ імені Миколи Гоголя, м. Ніжин, вул. Воздвиженська, 3^А

© Т. М. Турчин, головний редактор, 2020
© НДУ ім. М. Гоголя, 2020

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

ISSN 2522-1736
ISSN Online 2663-4902

ICV 2018: 72.46

Ministry of Education and Science of Ukraine

Nizhyn Mykola Gogol
State University

Research Notes

Psychology and Pedagogy
Research

ISSUE 2

Nizhyn – 2020

Research Notes [Naukovi Zapysky] Nizhyn Mykola Gogol State University

EDITORIAL BOARD:

Editor-in-Chief: Tamara Turchyn, Doctor of Pedagogic Sciences, Professor at the Department of Pedagogy, elementary education and educational of Nizhyn Mykola Gogol State University.

Executive Secretary: Yuliia Novhorodska, Candidate of Pedagogic Sciences (PhD), Associate Professor at the Department of Pedagogy, elementary education and educational of Nizhyn Mykola Gogol State University.

Editorial Board Members:

Manolis Dafermos, Associate professor at the Department of Psychology, University of Crete.

Rehina Savchenko, Doctor of Pedagogic Sciences, Professor, Professor at the Department of Theory and Methods of Music Education, Choral Music and Conducting, National Pedagogical Dragomanov University.

Liudmyla Vasylenko, Doctor of Pedagogic Sciences, Associate professor, Associate professor at the Department of Theory and Methodology of Musical Education and Choreography, Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University.

Vira Burnazova, Candidate of Pedagogic Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of the theory and methodology of teaching artistic disciplines, Associate Dean of The Faculty of Psychological and Pedagogical Education and Arts, Berdyansk State Pedagogical University.

Inna Kyrychok, Candidate of Pedagogic Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Pedagogy, Primary Education, and Educational Management, Nizhyn Mykola Gogol State University.

Tetiana Svatenkova, Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of General and Applied Psychology, Nizhyn Mykola Gogol State University.

This collection of research is included to the list of scientific periodicals appropriate for publishing the results of dissertation in Pedagogy (According to The Order 1222 of the Ministry of Education and Science, dated October 10, 2016).

ISSN 2522-1736

ISSN Online 2663-4902

The Collection is approved by Scientific Board of Nizhyn Mykola Gogol State University
Record № 13 of June 11, 2020.

Research Notes. Series "Psychology and Pedagogy Research" (Nizhyn Mykola Gogol State University) / ed. N34 prof. T. M. Turchyn. Nizhyn: Mykola Gogol NSU, 2020. Issue 2.170 p.

Publisher's address: 3^A Vozdvyzhenska Str., Nizhyn, Chernihiv Oblast,
Ukraine, 16600
Tel.: (04631) 7-19-72
E-mail: vidavn_ndu@ukr.net, www.ndu.edu.ua

The website address of the magazine in the print version: <http://lkp.ndu.edu.ua/index.php/nz/>

Page making: **O. V. Borshch**
Copy editor: **O. M. Lisovets**

Signed to print
Typeface Arial
Order №

Format 60x84/8
publisher's signature 14,21
press sheet 20,01

offset paper
print run 100

Certificate of the Publishing Subject
DK 2137 Dated March 29, 2005

Mykola Gogol NSU, Nizhyn, 3^A Vozdvyzhenska Str.

© T. M. Turchyn, Editor-in-Chief, 2020
© Mykola Gogol NSU, 2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАУКОВІ ЗАПИСКИ
Ніжинського державного університету
імені Миколи Гоголя

Науковий журнал ○Рік відновлення видання – 1996

Психолого-педагогічні науки, № 2, 2020 рік

ЗМІСТ

МЕТОДОЛОГІЯ І ТЕОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Кошова І. В. Фотографія як метод дослідження
у психології та соціології 8

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ

Бондаренко Ю. І. Формування математичної компетентності
в процесі шкільного навчання художньої літератури..... 19

Borisyuk I., Novgorodska J., Szala A. System wartości kształcących
się osób dorosłych 27

Долматова М. П. Естетичні чинники ефективного
навчання англійської мови у ВНЗ..... 40

Заплішний І. І., Боровик В. В. Особливості впровадження
педагогіки успіху на уроках фізичної культури в старшій школі..... 46

Коваленко С. О., Гаєвій В. М., Приплавко С. О. Реалізація
здоров'язберігаючих технологій на уроках біології 53

Lisovets O., Niedziela K. Etyczne aspekty pracy z dzieckiem i rodziną 64

Онищенко В. М. Особистісні трансформації
в умовах подолання кризових станів особистості 71

Тернавська Т. А., Журат Ю. В. Дистанційне навчання
у період карантину: переваги та недоліки..... 76

Щербакова К. Й., Щербакова Н. М., Макаренко Л. В. Трансформація
форм і методів навчання у закладах вищої освіти: сучасний вимір 82

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА

Соколова С. В., Костіна Л. С. Психологічна структура особистості
майбутніх інженерів-педагогів у процесі формування правової культури 88

ВІТЧИЗНЯНИЙ І ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Bondarenko G., Stepchenko L., Czyżyska M. Czynniki
wpływające na wychowanie według teorii wychowania Zygmunta Myślakowskiego..... 95

Гіпперс З. В. Михайло Галуцинський – український андрагог 102

Ельбрехт О. М. Управління забезпеченням підручниками
шкільної освіти у США як система 109

Kovalenko E., Novgorodskii R., Borisyuk S., Chwedoruk N. Dziecko
z niepełnosprawnością intelektualną w polskim systemie edukacji 121

Lisovets O., Macioch M. Wkład Aleksandra Kamińskiego
w rozwój teorii wychowania 133

УДК 37:93(744)

DOI 10.31654/2663-4902-2020-PP-2-141-147

Назаренко О. В.

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов
Київського національного університету технологій та дизайну
Orcid.org/0000-0002-5372-848X; e-mail: elena-nazarenko@ukr.net

**ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МЕТОДУ ТЕСТУВАННЯ В УКРАЇНСЬКІЙ
ТА ЗАРУБІЖНІЙ ПЕДАГОГІЧНІЙ НАУЦІ**

У статті висвітлено процес зародження та розвитку тестових технологій в українській та закордонній педагогічній науці. Показано, що з усіх країн найширшого розповсюдження метод тестування набув у США. Прослідковано розвиток тестування в освіті Великої Британії, яка десятиліттями вдосконалювала тестові методики та показала високі результати успішності учнів. Розкрито внесок німецьких педагогів, які заклали основи тестової діагностики. Акцентовано увагу на сучасній тенденції переходу від нормативно-зорієнтованого до критеріально-зорієнтованого оцінювання.

Ключові слова: метод тестів; педагогічна діагностика; тестування; тестові завдання.

Постановка проблеми. Сучасні зміни в системі вітчизняної освіти викликані необхідністю євроінтеграції та пов'язані з участю України в Болонському процесі, що зумовило посилення уваги до якості навчання. Оновлення потребують принципи підготовки фахівців, так як рівень їх професійних знань значною мірою впливає на загальний розвиток країни. Серед першочергових завдань в процесі реформування – впровадження сучасних технологій навчання та вдосконалення системи моніторингу в українській освітній практиці, яке потребує ефективного застосування методів та засобів педагогічної діагностики.

Тестування як система науково обґрунтованих стандартизованих завдань останнім часом в українській педагогічній науці переживає новий етап свого розвитку, зважаючи на те, що суспільно-історична ситуація зумовила відставання від закордонного досвіду в теоретичних та практичних аспектах його впровадження. Актуальності набуває ретельне вивчення здобутків світової науки в цій галузі, їх адаптація до специфіки національної освіти, не менш важливим є використання кращого вітчизняного досвіду попередніх історичних періодів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В останні десятиліття збільшується інтерес вітчизняних науковців до проблеми педагогічного тестування (М. Барна, Л. Палій, М. Челишкова та ін.). Історичний аспект тестових технологій навчання представлено у працях В. Аванесова, А. Майорова, В. Кадневского. Питання зародження та розповсюдження тестових методик у вітчизняній та зарубіжній освітній практиці розкрито в дослідженнях І. Петухової, С. Шуляк, Л. Смолінчук, Л. Фігурської. Розвиток та особливості педагогічної діагностики в системі освіти окремих країн відображено у наукових розвідках Г. Бутенко, Н. Чорної. Але порівняльний аспект проблеми розвитку тестування у різних країнах потребує детальнішого розгляду. Аналіз світових тенденцій в цьому питанні сприятиме творчому використанню кращих наукових досягнень, вдосконаленню наявних методик та визначенню перспектив подальшого їх впровадження в освітню практику.

Метою статті є розглянути особливості становлення та розвитку педагогічного тестування в українській і зарубіжній науці та освітній практиці.

Виклад основного матеріалу. Перші спроби тестового оцінювання з'явилися у XIX столітті. Оскільки педагогіка в цей період була тісно пов'язана з психологією, саме психологами започатковано метод тестів, який почав стрімко розвиватися у різних країнах. На початку XX ст. тестування набуває значного поширення в усьому

світі, використовуючись не лише в освіті, а й для потреб промисловості та армії. В цей період виокремлюється психологічний та педагогічний напрямок розробок у цій галузі: науковці працюють над створенням тестів інтелектуального розвитку та впровадження педагогічних тестів, призначених для оцінювання академічних знань і здібностей. Основи педагогічної діагностики зароджуються з виникненням педології ("науки про дітей") як прикладного напрямку педагогічної науки початку минулого століття.

Активізація розробок проблеми тестування пов'язана з подіями першої світової війни, оскільки для прискореної підготовки військових та економії коштів на навчання важливим було визначення їхньої професійної придатності. Окрім того, інтенсивний розвиток промисловості в провідних країнах світу вимагав відповідно технічно підготовлених працівників, і завданням тестів було виявити потрібні знання, вміння та навички.

У *Сполучених Штатах Америки* вже до початку Другої світової війни психологами та педагогами накопичено значний теоретичний та практичний досвід розробки проблеми тестування. Це підтверджує поява низки тестових збірок, активна робота над питанням класифікації тестів та визначенням їх мети, а також експерименти, спрямовані на доведення їх значущості. У 30-х роках ХХ століття тестування активно використовували при прийнятті на роботу, у заклади вищої освіти, під час соціально-психологічних досліджень. Таким чином, дві основні сфери застосування тестових методів діагностики – це профвідбір і профорієнтація та освіта. Тести об'єктивного оцінювання знань умінь та навичок швидко розповсюджуються в освітніх закладах. Варто зауважити, що саме в Сполучених Штатах розроблено перший педагогічний тест, який пов'язано з іменем американського психолога Е. Торндайка [1, 8].

У порівнянні з іншими країнами, в США тестові методики поширюються набагато швидше. Хоча у 60-х роках з'являється низка критичних зауважень багатьох науковців з вимогами заборони тестів, впродовж десятиліть тестові методики успішно впроваджувались в державну освітню практику. Створено спеціальні установи з високоосвіченими фахівцями з вимірювання, які займаються розробками, стандартизацією, розповсюдженням тестів, консультуванням педагогів. На сьогоднішній день більшість американських педагогів віддає перевагу тестовому контролю знань, вбачаючи в ньому мотиваційне і спрямовуюче значення. Найпопулярнішими є два види тестів: об'єктивні тести (передбачають множинний вибір відповіді) та тести-есе (вимагають розгорнуту відповідь). Альтернативні тестові завдання (вибір відповіді "правильно-неправильно") вважаються найменш ефективними та використовуються менше. Останнім часом з метою розвитку креативного, самостійного логічного мислення, індивідуалізованого підходу до навчання американські педагоги поряд з традиційними тестами більше уваги приділяють оцінюванню через виконання учнями завдань у природних ситуаціях. Здатність застосовувати здобуті знання на практиці у школярів та студентів перевіряються через оцінювання розвитку, процесуальне оцінювання мислення, публічний іспит, портфоліо [6].

У *Великій Британії* розвиток тестування почалось з вимірювання інтелектуальних здібностей. Британські вчені першими висловили ідею про ієрархічну структуру інтелекту. Так, перше експериментальне дослідження здібностей і властивостей особистості здійснив Френсіс Гальтон, а завдяки значному внеску в розробку проблеми визначення рівня загального інтелекту стали відомими педагог Брайан Саймон та психолог Джон Равен. Перший крок у розвитку тестування зроблено з впровадженням у 1858 році так званих "локальних іспитів" для випускників, ініційованих найстарішими університетами Британії. Згодом, на початку ХХ століття запроваджено два види тестування для випускників, спрямоване на виявлення рівня їх розвитку та навчальних досягнень. У 1920-х роках проводяться перші дослідження в галузі педагогічної діагностики та розпочинається розробка дидактичних тестів. Вже у 1944 році на основі тестування інтелектуальних здібностей в країні впроваджено розподіл дітей за різними типами шкіл (граматична, технічна, сучасна) [2].

70-ті роки ХХ століття позначені значним поширенням тестів у Великій Британії, активізацією наукових розробок проблеми педагогічного вимірювання, що призвело

до введення у 1988 році системи національного зовнішнього оцінювання, яка охопила не лише випускників, а й учнів початкової та середньої школи. Відповідно до результатів учнів розподіляють до різних класів чи тимчасових груп. На етапі поточного контролю тести також активно використовуються. Як і в США, це переважно тести-есе та об'єктивні тести. Вчитель прослідковує динаміку розвитку кожного учня, відповідно до навчальної програми, та надає інформацію батькам. Тобто різні види тестів та робіт учня стають основою для створення його портфоліо. Поряд з перевіреними часом завданнями в Британії розробляються та впроваджуються й новітні методики (вирішення проблемних ситуацій, описові характеристики та ін.). Такий підхід до оцінювання виявився надзвичайно результативним, що підтверджує високий рейтинг британських школярів у вирішенні нестандартних творчих есе.

Помітний внесок у розвиток проблеми тестування зробили *німецькі науковці*, які заклали основи сучасної педагогічної діагностики. Зазначимо, що наприкінці XIX – початку XX століття Німеччина була однією з найбільш прогресивних країн у галузі педагогічної науки, тому її здобутки становили інтерес для дослідників інших країн. Саме в цей час німецькі вчені розробляли нові підходи до тестування розумових здібностей учнів, удосконалювали існуючі методики. Так, педагог-реформатор, представник німецької експериментальної педагогіки Ернст Мейман відіграв значну роль у процесі розробки та вдосконалення стандартизованих тестів. Він розробляв теорію обдарованості, визначивши суть понять обдарованості, задатків, нахилів та використовував тести для визначення їх рівня. Німецьким психологом Вільямом Штерном у 1900 році сформульовано методичні та методологічні підходи до тестування у книзі "Про психологію індивідуальних відмінностей". У 1912 році вчений вперше ввів терміни "диференціальна психологія" і "коефіцієнт інтелекту". Створена ним концепція інтелектуального коефіцієнта згодом лягла в основу відомого тесту інтелекту Альфреда Біне. Експериментальні дослідження людської пам'яті проводив Герман Еббінгауз, який вивчав розумові здібності дітей. Розроблений ним тест став одним з перших в діагностиці розумового розвитку і знайшов широке подальше застосування в світовій педагогічній науці, досі залишаючись актуальним [1, 3].

З поширенням у Німеччині експериментальної педагогіки розпочато роботу над тестами шкільної успішності, які на початку були тісно пов'язані з вимірюванням інтелектуальних здібностей, але порівняно з американськими чи британськими розробками це не були систематичні дослідження. Наукові пошуки не знайшли продовження, оскільки через панування націонал-соціалістів та події Першої світової війни їх припинено. Відновлені спроби розробки проблеми педагогічної діагностики з 1933 по 1945 роки зупинила Друга світова війна, а також припинення економічних відносин з іншими країнами. Процес тестування націонал-соціалісти категорично відхиляли, не схвалюючи індивідуалістичний підхід в педагогіці та вважаючи тести суто єврейськими методами, які варто замінити спостереженням чи графологічною діагностикою. Тому практичного впровадження тестування шкільної успішності не відбулося [9].

Після закінчення війни погляд на діагностику змінився. У 60-х роках із введенням вступних випробувань у навчальні заклади інтерес до дослідження проблеми тестування значно посилювався. Помітним досягненням є поява праці К. Інгенкампа "Німецькі тести шкільної успішності" (1962), яка дала поштовх для низки подальших розробок тестової оцінки успішності учнів [9]. Наприкінці 70-х років німецькі науковці активізують вивчення проблеми теоретичних та практичних аспектів педагогічної діагностики, узагальнюють набутий досвід. Саме праці вчених Німеччини в ці роки стають основою для розробок вітчизняних педагогів, які відновлюють дослідження з цієї тематики після тривалої перерви.

Аналіз розвитку педагогічного тестування в *Україні* засвідчує, що основні досягнення в цій галузі сконцентровано на початку минулого століття. З 20-х років провідні українські вчені (С. Ананьїн, Ф. Дунаєвський, О. Залужний, Г. Костюк, А. Мандрика, Я. Чепіга, та ін.) починають вивчати закордонний досвід та публікувати результати власних досліджень. У цей час вітчизняна педагогіка намагалась інтегрувати досвід інших країн, враховуючи тенденції розвитку світової науки. Тестові дослідження

активно використовуються починаючи з середини 20-х років. У школах запроваджують тести успішності з різних дисциплін, вони стають предметом обговорень на наукових конференціях та з'їздах, темою досліджень багатьох установ та закладів. Вчені-педагоги працюють над створенням стандартизованого тесту для школи. У зв'язку з тим, що вітчизняна педагогіка другої половини десятиліття змістила акценти від вивчення особистості до вивчення колективу, увага приділялась розробці групових тестів, тестів для визначення організованості колективу. На початку 30-х років поглиблюються розробки проблеми тестування, в педагогіці тести використовують не лише для вимірювання навчальних досягнень, а й для цілісного аналізу педагогічного процесу.

Вітчизняні педагоги проводять тестові дослідження з метою вирішення актуальних тоді проблем "важкого дитинства" (при вивченні другорічників, відсталих та інших неблагополучних школярів), вивчення особистості дитини у зв'язку з середовищем. Тісно пов'язаною з методом тестування була і розробка проблеми профорієнтації та профвідбору. Спеціальні установи та організації в системі освіти, які займались профорієнтацією, проводили тестування молодих людей, а також активно використовували результати шкільних тестів успішності, розвитку, професійної придатності підлітків.

Розповсюдження тестів на початку 30-х років ХХ століття пояснюється також розв'язанням проблеми всеобучу, а також прагненням уряду країни до тотального контролю, що зумовило активніше впровадження іспитів у школах та вишах. Проте вже через кілька років рівень успішності знизився, причини чого керівництво вбачало в неправильній системі оцінювання [5, 7].

Таким чином, на початку ХХ століття вітчизняні науковці використовували такі види тестів: тести інтелекту, тести загальних здібностей, тести спеціальних здібностей. За структурою тести були вибіркової, співставної, форми з пропусками, форми прямого питання, альтернативні, тести взаємовідносин, тренажерні тести. У середній школі застосовувались тести загальної та спеціальної обдарованості, у старшій – тести з метою подальшого професійного спрямування, врахування індивідуальних особливостей учнів [4].

Але плідну роботу українських вчених припинено урядовою постановою 1936 року "Про педологічні викривлення в системі Наркомосів", коли разом з педологією заборонено використання всіх видів тестів як "буржуазних та шкідливих". Відтоді у системі профвідбору основним критерієм стали не спеціальні знання та вміння, а слухняність, оскільки такими фахівцями легше керувати. У науковій періодиці публікувались статті з критикою тестової діагностики як такої, що сприяє расовій дискримінації, принижує гідність, нівелює роль педагога, має неточні результати [1]. Все це загальмувало розвиток педагогіки, яка з експериментальної перетворилась на описову науку.

Поновлення досліджень проблеми тестування пов'язане з періодом "відлиги" в суспільному житті країни, а також з початком застосування в навчальному процесі електронно-обчислювальної техніки. Перші публікації, які епізодично з'являлись у 60-х роках, присвячено висвітленню та узагальненню закордонного педагогічного досвіду тестування, оскільки на той час світова педагогіка значно випереджала вітчизняну як в теоретичних розробках, так і в їх практичному застосуванні. В наступне десятиліття науковці дещо активізували свої розробки, спеціалізовані освітні заклади почали впроваджувати тестову діагностику, хоча чимало було й противників застосування тестів. У 80-х роках інтерес до тестування помітно збільшився, але слідування тенденціям світової педагогіки призвело до появи неякісних тестів та до надмірного їх використання школами. Педагогічна діагностика періоду 90-х років поступово виходить на новий рівень з введенням тестування для випускників, а з 2006 року впроваджено зовнішнє незалежне оцінювання [1, 7, 8].

У даний час тестовий метод широко застосовується в системі професійного відбору: вдосконалюється технологія професійного тестування, проводиться робота над об'єктивним оцінюванням здібностей і професійних компетентностей. Але профорієнтаційній роботі в школі приділяється недостатньо уваги, що підтверджує

практика. Саме тому варто звернутись як до досвіду провідних країн світу, так і до вітчизняних напрацювань початку минулого століття.

Позитивні зміни в системі освіти України, які відбулись завдяки розвитку тестової діагностики, полягають у підвищенні ефективності контролю та самоконтролю, мотивації, стимулюванні педагогічних новацій. Але в процесі впровадження передового досвіду актуальності набуває проблема підготовки педагогів, здатних ефективно застосовувати тестовий метод. Окрім того, варто звернути увагу на світову тенденцію розвитку методу тестової діагностики: перехід від нормативно-зорієнтованого до критеріально-зорієнтованого оцінювання. Це означає, що педагогічні тести розробляються з метою зіставлення навчальних досягнень кожного учня із запланованим обсягом знань, умінь та навичок. При цьому увага концентрується на тому, що він знає та вміє і що може виконати, а не на порівнянні досягнень дитини з іншими учнями, що довгий час було характерним для вітчизняної освітньої системи.

Отже, історія розвитку тестової діагностики в педагогіці різних країн засвідчує, що це питання досі не втрачає актуальності. Наразі спостерігається посилення уваги до завдань, які демонструють самостійність та креативність мислення учнів та студентів. В рамках реформування освіти українська наука намагається вирішити питання якості застосування тестів та ширшого їх використання у різних галузях, інтеграції зарубіжного досвіду, відповідності світовим освітнім стандартам. Перспективними є подальші дослідження особливостей впровадження тестового методу у вітчизняну сучасну освітню практику, а також глибше вивчення внеску окремих українських науковців.

Література

1. Аванесов В. С. История возникновения тестов. URL: http://www.bimbad.ru/docs/avanesov_tests_history.pdf
2. Бутенко Г. П. Діагностування навчальних досягнень учнів у системі шкільної освіти Великої Британії: автореф. дис. ... канд. пед. наук / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2006. 20 с.
3. Білецька С. В. та ін. Курс лекцій з порівняльної педагогіки: навч. посібник для вищих навч. закладів / заг. ред. Г. В. Троцько; Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. Харків, 2007. 264 с.
4. Петухова І. О. Тестування в освіті України крізь призму розвитку психолого-педагогічної науки (кінець XIX – перша третина XX століття): автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Житомир. держ. пед. ун-т ім. І. Франка. Житомир, 2013. 20 с.
5. Смолінчук Л. С. Використання методу тестів у вітчизняній педагогічній практиці 20–30-х рр. XX ст. *Молодь і ринок*. 2011. № 12. С. 38–41.
6. Чорна Н. В. Оцінювання навчальних досягнень учнів методом тестування в педагогіці США: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка. Житомир, 2005. 20 с.
7. Шуляк С. О. Тестова теорія та технологія в контексті історичного аналізу. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія "Педагогічні науки"*: зб. наук. пр. / за ред. проф. Тетяни Степанової. № 1 (60), лютий 2018. Миколаїв: МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2018. С. 403–407. Режим доступу: http://mdu.edu.ua/wp-content/uploads/Nauk_visnik-1-60-2018.pdf
8. Фігурська Л. В. Становлення та розвиток тестування як методу педагогічної діагностики. *Народна освіта* 2009. Випуск 1 (7). Режим доступу: www.narodnaosvita.kiev.ua/vupysku/7/statti/6figyrska.htm
9. Andrea Lederer. Prüfungen kritisch überprüft. Probleme der schulischen Prüfungs- und Beurteilungspraxis untersucht an schriftlichen Prüfungen und Prüfungsaufgaben in ausgewählten Fächern der Realschule. Verlag Julius Klinkhardt. Bad Heilbrunn, 2008. s. 21–28.

References

1. Avanesov V. S. Istoriya vznikhoveniya testov. Available at: http://www.bimbad.ru/docs/avanesov_tests_history.pdf [in Russian]
2. Butenko G.P.(2006) *Diagnostuvannya navchalnykh dosyagnen uchniv u systemi shkilnoyi osvity Velykoyi Brytaniyi* [Diagnostics of educational achievements in the British educational system]. Abstract of Pedagog. Cand. Diss., Kyiv, 20 p. [in Ukrainian].

3. Trotsko S. V. (2007) *Kurs lektsii z porivnialnoi pedahohiky: navch. posibnyk dlia vyshchykh navch. Zakladiv* [Course of lectures on Comparative Pedagogy]. Kharkiv, 264 p. [in Ukrainian].
4. Pietukhova I. O. (2013) *Testuvannia v osviti Ukrainy kriz pryzmu rozvytku psykhologo-pedahohichnoi nauky (kinets XIX – persha tretyna XX stolittia)* [Testing in education of Ukraine through the prism of psychological and pedagogical sciences (end of XIX–beginning of XX cent.)]. Abstract of Pedag. Cand. Diss., Zhytomyr, 20 p. [in Ukrainian].
5. Smolinchuk L. S. (2011) *Vykorystannia metodu testiv u vitchyzniani pedahohichnii praktytsi 20– 30-kh rr. XX st.* [Using of testing method in domestic pedagogical practice in 20-30th years of the XX century]. *Molod i rynek* [Young people and market], vol. 12, pp. 38–41. [in Ukrainian].
6. Chorna N. V. (2005) *Otsiniuvannia navchalnykh dosiahnen uchniv metodom testuvannia v pedahohitsi SShA* [Evaluation of pupils' educational achievements by the testing method in Pedagogics of the USA]. Abstract of Pedag. Cand. Diss., Zhytomyr, 20 p. [in Ukrainian].
7. Shuliak S. O. (2018) *Testova teoriia ta tekhnolohiia v konteksti istorychnoho analizu* [Test theory and technology in the context of historical analysis]. *Naukovyi visnyk Mykolaivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. O. Sukhomlynskoho* [Scientific Herald of V. O. Sukhomlynskyi National University]. Mykolaiv: vol. 1 (60), MNU imeni V. O. Sukhomlynskoho, pp. 403–407. Available at: http://mdu.edu.ua/wp-content/uploads/Nauk_visnik-1-60-2018.pdf [in Ukrainian].
8. Fihurska L. V. (2009). *Stanovlennia ta rozvytok testuvannia yak metodu pedahohichnoi diahnostyky* [Forming and development of testing as method of pedagogical diagnostics]. *Narodna osvita* [Folk education], vol. 1 (7). Available at: www.narodnaosvita.kiev.ua/vupysku/7/statti/6figyrska.htm [in Ukrainian].
9. Andrea Lederer (2008). *Prüfungen kritisch überprüft. Probleme der schulischen Prüfungs- und Beurteilungspraxis untersucht an schriftlichen Prüfungen und Prüfungsaufgaben in ausgewählten Fächern der Realschule*. Verlag Julius Klinkhardt, Bad Heilbrunn, pp. 21–28 [in German].

Nazarenko O.

PhD in pedagogical science, Associate professor Foreign Language Department
Kyiv National University of Technologies and Design

FEATURES OF TESTING METHODS DEVELOPMENT IN UKRAINIAN AND FOREIGN PEDAGOGICAL SCIENCE

The article considers the process of becoming and development of test technologies in Ukrainian and foreign pedagogical science. The using of a foreign experience and its adaptation to national features during the reforming of the Ukrainian educational system is emphasized. Priority task is the introduction of the innovative educational technologies and improving of the monitoring system in Ukrainian educational practice that requires an effective application of the pedagogical methods.

The development of testing method in the United States, Great Britain and Germany is revealed. In United States testing diagnostic has spread the most in comparison to other countries. At the beginning of the XX century tests were actively used during professional selection, psychological and pedagogical researches. Numerous testing centers were opened; collections of tests were published at that period. Now American tests are aimed at the developing of the creative and independent thinking. The development of pedagogical diagnostic in The Great Britain is showed. The earliest researches were aimed at the measuring of students' intellectual abilities. British scientists were the first to express the idea of a hierarchical structure of intelligence. The country has been improving testing methodic for a long time and now is demonstrating high results of pupils' progress. German pedagogues were the founder of pedagogical diagnostic. The First and the Second World War put their scientific investigations on the brakes, but in the 1970th